

УДК 323.1

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.41.26>

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА: АНАЛІЗ ПРОЄКТІВ ДЕЗІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Віра Явір

*Інститут держави і права імені В. М. Корецького Національної академії наук України,
відділ правових проблем політології
вул. Трьохсвятительська, 4, 02000, м. Київ, Україна*

Проаналізовано основні проєкти дезінтеграції України, реалізація яких передувала і супроводжує російсько-українську війну. В ході аналізу виявлено кластер зовнішньої дезінтеграційної політики РФ щодо сусідніх держав, які входили до складу СРСР і в яких проживає російська національна меншина. Приклад України демонструє, що нелегітимна дезінтеграція суверенних держав (України, Грузії, Молдови) шляхом окупації їх територій у випадку незгоди на добровільну участь у м'яких проєктах інтеграції, стала засобом відродження етнополітичного утворення, яке формує навколо себе Росія.

Дезінтеграційні проєкти щодо України пройшли тривалу еволюцію: 1) від м'яких, що передбачали часткову відмову України від суверенітету в межах інтеграційних об'єднань (на зразок ЄП) без фактичної втрати територій; 2) нелегітимних з анексією території, але безкровних (анексія Криму); 3) до гібридних зі окупацією територій, але з невизнаним застосуванням зброї РФ (окупація окремих районів Донецької та Луганської областей); 4) нарешті до жорстких збройних, конвекційних (відкрита війна РФ з вимогами ліквідації української державності, створення проросійських псевдодержавних утворень на окупованих територіях України).

На даному етапі після провалу першої і другої фази «військової спецоперації в Україні» чіткого проєкту дезінтеграції України у Росії вже немає, вона імпровізує і знову зосередилася на Південно-Східних областях України, а ступінь дезінтеграції залежить виключно від того, які території вдасться захопити і, щонайголовніше, втримати під своїм контролем, зважаючи на опір населення, запеклу оборону ЗСУ та звільнення Україною окупованих територій збройним шляхом.

Оскільки дезінтеграційна політика щодо України з боку РФ проводиться з моменту здобуття незалежності, Україна чинить дедалі міцніший опір на всіх рівнях – від консолідації нації та влади, масштабної протидії громадянського суспільства до збройного спротиву в ході російсько-української війни, що суттєво знижує, а надалі і повністю унеможливить реалізацію будь-яких дезінтеграційних проєктів.

Ключові слова: етнополітична інтеграція, дезінтеграція, російсько-українська війна, збройна агресія, сепаратизм, окупація.

Актуальність дослідження проєктів дезінтеграції України обумовлена тим, що Російська Федерація ніколи не приховувала того, що має намір у той чи інший спосіб покласти край існуванню суверенної держави Україна у її міжнародно-визнаних кордонах. Ще до початку збройної агресії Україна неодноразово фігурувала в так званих м'яких проєктах інтеграції на пострадянському просторі, які не передбачали порушення територіальної цілісності та значимої втрати суверенітету: спочатку економічних (ЄП, ЄврАзЕС), але з прицілом на подальшу етнополітичну інтеграцію. Російські еліти вважали, що економічна інтеграція країн пострадянського простору має передувати політичній, а її міцною

основою мали б стати не лише спільні економічні, соціальні та політичні інтереси, а й тривалий «успішний» досвід перебування у складі однієї держави і навіть етнічна спорідненість у випадку Росії, України та Білорусі [1, с. 615].

Втім, українські політичні еліти в 90-х і 00-х рр. вислизали з економічних проєктів, зважаючи на недостатній рівень їх популярності серед населення України. А політичні, на зразок проєкту депутата Держдуми РФ Е. Федорова під назвою “Україна-Білорусь-Росія: від історичної єдності – до єдиної держави” з пропозицією відтворення спільної союзної держави України, Росії та Білорусі з центром у м. Києві, надісланого українським депутатом у 2010 р. [2], офіційно розцінювалися і відкидалися як провокації та невизнання Росією незалежності України. Російські політики апелювали до того, що повернення до історичної єдності російсько-українсько-білоруського народу з формуванням нової сильної наддержави забезпечить їй високий міжнародний статус, економічну привабливість та спроможність на рівних конкурувати зі США та ЄС. Такими були передумови етнополітичної дезінтеграції України, реалізованої в 2014-22 рр. шляхом грубого порушення суверенітету та збройної агресії після того, як Україна тривалий час відмовлялася від добровільної втрати суверенітету в інтеграційних об’єднаннях, ініційованих Росією.

Дезінтеграційно-інтеграційна українсько-російська тематика знайшла висвітлення у працях багатьох українських вчених: С. Асланова, К. Вітмана, П. Гай-Нижики, О. Картунова, А. Кіссе, В. Котигоренка, І. Кресіної, О. Маруховської-Картунової, О. Майбороди, Н. Ціцуашвілі та ін., однак сучасні проєкти дезінтеграції, які формують інформаційний супровід та ядро пропаганди, що супроводжує повномасштабне воєнне вторгнення Росії, на науковому рівні належним чином не були проаналізовані і є метою цього дослідження. На необхідність відстеження цих політичних наративів вказує той факт, що зовнішня етнонаціональна політика РФ містить дезінтеграційні наміри стосовно чи не всіх сусідніх держав, які входили до союznego утворення, на теренах яких проживає російська національна меншина і досі поширена російська мова. До прикладу, у нинішній редакції Стратегії національної безпеки Російської Федерації від 2021 р. серед завдань, спрямованих на досягнення цілей зовнішньої політики держави, бачимо «зміцнення братніх зв’язків між російським, білоруським та українським народами» [3].

Всі три етапи російсько-української війни (2014-2022 рр.) супроводжувалися проєктами дезінтеграції України і практичними спробами їх реалізації, суттєво відрізняючись за змістом та ступенем реалізації. На першому етапі – Росія здійснила збройне вторгнення в Автономну Республіку Крим у лютому-березні 2014 р., забезпечила підтримку самопроголошеної влади та проведення нелегітимного референдуму щодо правосуб’єктності півострова. За даними РФ та самопроголошеної влади Криму 96,77% учасників референдуму підтримали возз’єднання Криму із Росією на правах суб’єкта Російської Федерації і лише 2,51% висловилися за статус Криму як частини України [4]. За його результатами український півострів незаконно було проголошено суверенною державою, нелегітимна влада якої звернулася до Росії з проханням про включення Криму до свого складу.

Таким чином РФ анексувала Крим, уклавши Договір про прийняття в Російську Федерацію Республіки Крим та утворення в складі РФ нових суб’єктів – Республіки Крим та міста федерального значення Севастополь. Цей проєкт дезінтеграції був реалізований швидко і безкровно, українська влада збройного опору не чинила. Хоча й достроково припинила повноваження Верховної Ради АРК та заборонила проведення незаконного місцевого референдуму, але вже не контролювала ситуацію на півострові. Натомість апелювала до порушення принципів міжнародного права. У відповідь РФ послалася на прецедент – консультативний висновок Міжнародного суду ООН, яким одностороннє проголошення

незалежності Косово від Сербії було визнане таким, що не порушило норм міжнародного права [5].

Російська Федерація, заохочена легким успіхом «возз'єднання Криму з РФ» [6], що став наслідком домінування російської етнолінгвістичної ідентичності та суттєвих прорахунків і недопрацювань української етнополітики в Криму (неуважної до етнополітичних проблем регіону), одразу ж розпочала реалізацію іншого дезінтеграційного проєкту, націленого на начебто проросійськи налаштовані регіони Сходу та Півдня України.

Тож, на другому етапі війни – конфлікту на Сході України (Донбасі), що розпочався у квітні 2014 р. і тривав до 24 лютого 2022 р., РФ, начебто захищаючи права російськомовного населення Південного Сходу України, інспірувала створення народних республік. Використовуючи засоби гібридної війни (від інформаційної пропаганди до озброєних диверсійних груп) сусідня держава спрямовувала проросійські мітинги в потрібне русло сепаратизації – захоплення адмінбудівель, самопроголошення квазіреспублік з їх подальшим відокремленням від України. Але якщо в Криму анексії передувала потужна російська пропаганда, культивування російського етнокультурного середовища та нарощування військової сили, що все разом нейтралізувало український спротив, на материковій Україні встановлення швидкого і безкровного контролю над начебто проросійською територією, реалізувати не вдалося.

Намагання дезінтегрувати Україну за відпрацьованим в Криму сценарієм у більшості областей Сходу та Півдня України наразилися на опір правоохоронних органів, місцевих громадян та українських активістів [7, с. 72]. Українська влада для протидії сепаратизму в регіоні – діяльності незаконних російських та проросійських збройних формувань, розпочала Антитерористичну операцію, яка проводилася без введення воєнного стану із залученням Збройних сил України. В ході АТО вдалося ліквідувати Одеську та Харківську народні республіки, однак Донецька та Луганська народні республіки отримали потужну підтримку з боку РФ аж до постійної загрози введення регулярних військ на територію України. РФ офіційно не визнавала себе стороною-учасницею війни і подавала конфлікт виключно як внутрішній громадянський конфлікт в Україні, хоча де факто окупувала окремі райони Донецької і Луганської областей.

Самопроголошені ЛНР і ДНР, визнані в Україні терористичними організаціями, провели референдуми про незалежність за аналогією з кримським і теж зажадали свого включення до складу Росії. Однак РФ протягом всього другого етапу війни, маніпулюючи змістом Мінських домовленостей, не полишала наміру повернути окуповані території до складу України в особливому статусі з правом вето, яке дозволило б сусідній державі контролювати внутрішню та зовнішню політику України.

Слід зазначити, що окуповані ОРДЛО вповні не задовольнили експансіоністські амбіції РФ з дезінтеграції України. Адже першопочатковий проєкт мав назву «Новоросія», просувався в Україні колишнім депутатом ВР України О. Царьовим і охоплював 8 аж областей України – Одеську, Миколаївську, Херсонську, Запорізьку, Донецьку, Луганську, Харківську та Дніпропетровську. Історично назва «Новоросія» використовувалася в Російській імперії для позначення загарбаних у різний спосіб південних українських земель, однак у 2014 р. президент РФ поширив топонім і на Схід України: «...це ж не Україна, це Новоросія. Ось цей Харків, Донецьк, Луганськ, Херсон, Миколаїв, Одеса – вони за царських часів не входили до складу України, а були передані їй пізніше» [8].

Тому до Новоросії планувалося включити увесь Південь та Схід України, але рівень реалізації цього дезінтеграційного проєкту виявився на порядок нижчим від кримського – Новоросія не змогла встановити контроль навіть над всією територією Донецької

та Луганської областей через відсутність достатньої підтримки з боку населення цих областей, а також протидію України в рамках Антитерористичної операції. Тому в червні 2014 р. лише на території окремих районів Луганської та Донецької областей, що контролювалися терористичними організаціями ЛНР і ДНР, було проголошено так званий Союз народних республік – Новоросія в дуже урізаному складі, але з конфедеративною формою державного устрою. Через рік у травні 2015 р. український куратор проекту Новоросія О. Царьов оголосив про його закриття, повідомивши, що «діяльність структур Новоросії заморожена, оскільки вона не вписується в план мирного врегулювання конфлікту на Сході України» [9].

У 2017 р. очільник самопроголошеної ДНР висунув ідею нового реінтеграційного проекту, насправді покликаного продовжити дезінтеграцію України. О. Захарченко заявив, що влада обох псевдореспублік прийняла «рішення про перезаснування України в рамках нової держави, яке матиме назву Малоросія», позаяк «самоназва Україна дискредитувала себе» [10]. Було зачитано Конституційний акт Малоросії – новостворюваної федеративної держави зі столицею у м. Донецьк та державним символом – прапором Богдана Хмельницького, а також анонсовано приєднання до неї 19 регіонів України. О. Захарченко запропонував іншим областям реінтегруватися до складу Малоросії як правонаступниці України, яка, на його думку, не відбулася як держава, позаяк не змогла покласти край громадянській війні на Донбасі. Дезінтеграційна суть проекту очевидна, однак він залишився на рівні політичних дискусій і не мав практичного втілення.

Подальшою спробою сформувані «науково-теоретичне» підґрунтя для дезінтеграції України стала стаття президента Росії під назвою «Про історичну єдність росіян та українців» 2021 р., в якій взято під сумнів українську державність та цивілізаційну суб'єктивність, її історичне коріння. Україна подається як штучне формування на всіх етапах державотворення – спочатку як одне з «несталих різноманітних квазідержавних утворень, які виникали на просторі колишньої Російської імперії»; потім як експеримент більшовиків, «цілком і повністю дітище радянської епохи», що значною мірою формувалася «за рахунок історичної Росії»; і нарешті, як створюваний Заходом «бар'єр між Європою і Росією, плацдарм проти Росії», «проект анти-Росія», з чим остання «не змиритися ніколи» [11]. Очільник агресивної, експансіоністськи налаштованої сусідньої держави стверджує, що «росіяни та українці – один народ, єдине ціле», а «стіну, яка виникла в останні роки між Росією та Україною, між частинами, по суті, одного історичного і духовного простору», сприймає «як велику спільну біду, як трагедію».

Слід зазначити, що на пострадянському просторі РФ є найпотужнішим чинником нестабільності, джерелом збройних конфліктів за участю етнічного фактору [12, с. 33], її зовнішня політика орієнтована на дезінтеграцію сусідніх держав, де проживає російськомовне населення. Про це свідчать кейси Молдови (де РФ підтримує у замороженому стані Придністровський конфлікт і перешкоджає відновленню контролю Молдови над окупованими територіями Придністров'я [13]) та Грузії (де внаслідок російсько-грузинської війни 2008 р. РФ окупувала території грузинських автономій Південної Осетії та Абхазії, створивши і підтримуючи на них невизнану державність). Однак у статті президента РФ прямо не згадуються наміри щодо продовження дезінтеграції України, навпаки декларується повага до «української мови і традицій, прагнення українців бачити свою державу вільною, безпечною, благополучною», при цьому курс «на формування етнічно чистої української держави, агресивно налаштованої щодо Росії, за своїми наслідками» вже порівнюється зі застосуванням проти Росії зброї масового ураження [11].

Українська державність та її успішний розвиток у напрямку євроатлантичної інтеграції як загроза існуванню авторитарної Росії (за індексом демократії РФ займає 124 місце у світі) стали поштовхом до продовження дезінтеграції України шляхом вже не лише гібридної, але й традиційної конвенційної війни. Спочатку РФ визнала незалежність та суверенітет квазидержавних утворень ЛНР і ДНР у межах Луганської і Донецької областей України, які вони не контролюють, і скерувала туди Збройні сили РФ начебто для підтримання миру, попередньо уклавши угоди про дружбу, співпрацю та взаємну допомогу, а також про встановлення дипломатичних відносин.

24 лютого 2022 р. президент РФ оголосив про початок проведення спеціальної військової операції на Донбасі, підкресливши, що в плани Росії не входить окупація українських земель [14], однак в ході воєнного наступу РФ з усіх напрямків спільного україно-білорусько-російського кордону окупації зазнали Київська, Чернігівська, Сумська, Харківська, Запорізька та Херсонська області України, які територіально не мають жодного відношення до псевдоутворень ДНР і ЛНР. Характер повномасштабного збройного наступу засвідчив намір окупації Росією всієї або більшої частини України та припинення існування держави Україна в нинішніх кордонах.

На це також вказує проєкт дезінтеграції України, оприлюднений в російських ЗМІ в перші дні воєнного наступу – 27 лютого. Це так званий Маніфест Федеративної Республіки Україна, проголошений начебто від імені «народу Харківської, Миколаївської, Сумської, Чернігівської та інших областей України» [15]. Інформаційний вкид про інші області нашоухує на думку, що РФ на третій день збройного вторгнення в Україну не володіла інформацією, скільки і якої саме української території їй вдасться окупувати, тому залишила маніфест «відкритим для підписання представниками обласних та міських рад усіх областей України». В документі зазначається, що проголошена Федеративна Республіка Україна є демократичною державою, яка просить інші країни про міжнародне визнання і повністю розриває відносини з Україною. Неназвані представники регіонів України в маніфесті заявили, що їх області тепер є незалежними і більше не повинні мати жодного відношення до центральної української влади.

Немає потреби наголошувати на тому, що цим документом Україна нещадно критикується за «встановлення необмеженого деспотизму та неофашистської диктатури», а «повалення київського режиму та створення нових гарантій безпеки на майбутнє оголошується правом та обов'язком народів України» [15]. Набір претензій зводиться переважно до дискримінації російської мови та національних меншин, розв'язання громадянської війни на Донбасі, проведення військових навчань та розміщення збройних сил іноземних держав на території України. Але оскільки РФ не вдалося окупувати і втримати вищезгадані області в повному складі проєкт Федеративної Республіки Україна не було переведено у площину практичної реалізації.

Натомість в російському інформаційному просторі протягом третього етапу російсько-української війни час до часу стали з'являтися роздуми російських діячів, як саме має бути розділена (дезінтегрована) Україна після завершення «спеціальної військової операції з демілітаризації та денацифікації». З огляду на її не надто успішний перебіг, Росія відмовилася від претензій на всю Україну, зокрема на так звану Католицьку провінцію або Західну Україну, яку не планується включати до складу проросійського державного утворення, що має постати на теренах України. За словами Т. Сергійцева, «лінія відчуження, однак, буде знайдена дослідним шляхом – за нею збережеться ворожа Росії, але примусово нейтральна та демілітаризована Україна із забороненим за формальними ознаками нацизмом. гарантією збереження цієї залишкової України в нейтральному стані має бути загроза

негайного продовження військової операції» [16]. На даному етапі після провалу першої і другої фази «військової спецоперації в Україні» чіткого проекту дезінтеграції України у Росії вже немає, вона імпровізує і знову зосереджується на Південно-Східних областях України, а ступінь дезінтеграції залежить виключно від того, які території їй вдасться захопити і, щонайголовніше, втримати під контролем, зважаючи на опір населення, запеклу оборону ЗСУ та звільнення Україною окупованих територій збройним шляхом.

Наразі процес ситуативної дезінтеграції України шляхом збройного захоплення окремих територій суттєво загальмувався. Але розпочато підготовку до нелегітимних референдумів у окупованих Росією населених пунктах Херсонської, Запорізької та Миколаївської областей за аналогією зі псевдореферендумами в окупованих Криму та ОРДЛО. Також було анонсовано поглиблення інтеграції з Росією – встановлення до 1 вересня на захопленій території російських окупаційних адміністрацій, введення в обіг російського рубля, оформлення російських паспортів, запуск мобільного зв'язку та послуг пошти Росії [17].

Загалом політологічний аналіз проектів дезінтеграції України, які виникли в ході російсько-української війни і напередодні, вказує на наявність цілого кластеру зовнішньої експансіоністської, дезінтеграційної політики РФ щодо сусідніх держав, які входили до складу СРСР і в яких проживає російська національна меншина і досі тією чи іншою мірою поширена російська мова. Приклад України демонструє, що нелегітимна дезінтеграція суверенних держав (України, Грузії, Молдови) шляхом окупації їх територій у випадку незгоди на добровільну участь у м'яких проектах інтеграції, стала засобом відродження етнополітичного утворення, яке формує навколо себе Росія.

Дезінтеграційні проекти щодо України пройшли тривалу еволюцію: 1) від м'яких, що передбачали часткову відмову України від суверенітету в межах інтеграційних об'єднань (на зразок СЕП) без фактичної втрати територій; 2) нелегітимних з анексією території, але безкровних (анексія Криму); 3) до гібридних з окупацією територій, але з невизнаним застосуванням зброї РФ (окупація окремих районів Донецької та Луганської областей); 4) нарешті до жорстких збройних, конвекційних (відкрита війна РФ з вимогами ліквідації української державності, створення проросійських псевдодержавних утворень на окупованих територіях України).

Оскільки дезінтеграційна політика щодо України з боку РФ проводиться з моменту здобуття незалежності, Україна чинить дедалі міцніший опір на всіх рівнях – від консолідації нації та влади, масштабної протидії громадянського суспільства до збройного спротиву в ході російсько-української війни, що суттєво знижує, а надалі і повністю унеможливить реалізацію будь-яких дезінтеграційних проектів.

Список використаної літератури

1. Вітман К.М. Етнополітична інтеграція на пострадянському просторі: проект союзу Росії, України та Білорусі. *Держава і право*. 2010. Вип. 49. С. 614–619.
2. Украина – Белоруссия – Россия: от исторического единства народа – к единому государству (письмо депутата Госдумы Е. Федорова). *Фокус*. URL: <https://focus.ua/politics/107216>.
3. О стратегии национальной безопасности Российской Федерации : указ Президента РФ № 400 от 02.07.2021. *Администрация Президента России*. URL: <https://bit.ly/3xOYNTV>.
4. Результаты общекрымского референдума 16 марта 2014 года. *Государственный Совет Республики Крым*. URL: <https://bit.ly/3OqZ2dH>.
5. Kosovo tells world court independence "irreversible". *Reuters*. URL: <https://reut.rs/3Ms0KJX>.

6. Кабышев В., Заметина Т. Принятие в Российскую Федерацию Республики Крым и города Севастополя – восстановление исторической справедливости: конституционно-правовой анализ. *Вестник Саратовской государственной юридической академии*. 2014. № 2 (97). С. 58–74.
7. Політико-правові механізми запобігання сепаратизму в демократичному суспільстві: наукова записка. Київ: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2014. 144 с.
8. Путин заявил, что хочет гарантий для "жителей Новороссии" – Харькова, Донецка... *Українська правда*. URL: <https://bit.ly/3Kdf3Aq>.
9. Проект «Новоросія» офіційно закрили. *Українська правда*. URL: <https://bit.ly/3k8qNto>.
10. Глава ДНР заявил об учреждении нового государства Малороссия. *Интерфакс*. URL: <https://www.interfax.ru/world/837557>
11. Путин В. Про історичну єдність росіян та українців. *Администрация Президента России*. URL: <https://bit.ly/3v8k9cS>.
12. Асланов С. А. Формування невизнаних квазідержавних утворень як фактор етнополітичної нестабільності в Україні. *Трибуна*. 2014. № 1(4). С. 32–34.
13. Council of Europe Designates Transnistria 'Russian Occupied Territory'. *BalkanInsight*. URL: <https://bit.ly/3vHk6Eb>.
14. Russia's Putin authorises «special military operation» against Ukraine. *Reuters*. URL: <https://reut.rs/3NjLG2b>.
15. Заявлено о провозглашении государства Федеративная Республика Украина. *Мир и мы*. URL: <https://bit.ly/3iwkC1F>.
16. Сергейцев Т. Что Россия должна сделать с Украиной. *PIA Новости*. URL: <https://ria.ru/20220403/ukraina-1781469605.html>.
17. Що стоїть за спробами росіян провести "референдум" на окупованій Херсонщині. *BBC Україна*. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-61126406>.

RUSSIAN-UKRAINIAN WAR: THE ANALYSIS OF UKRAINE'S DISINTEGRATION PROJECTS

Vira Yavir

*Volodymyr Koretsky Institute of State and Law of the National Academy of Sciences of Ukraine,
Department of Legal Problems of Political Science
Triohsvyatyetska str., 4, 02000, Kyiv, Ukraine*

The main projects of Ukraine's disintegration, the implementation of which preceded and accompanies the Russian-Ukrainian war, are analyzed. The analysis revealed a cluster of Russia's foreign disintegration policy towards neighboring states that were part of the USSR and where Russian national minority resides. The example of Ukraine shows that the illegitimate disintegration of sovereign states (Ukraine, Georgia, Moldova) by occupying their territories in case of disagreement with voluntary participation in soft integration projects has become a means of reviving the ethnopolitical formation that is forming around Russia.

Disintegration projects concerning Ukraine have undergone transformation: 1) from soft ones, which provided for a partial renunciation of Ukraine's sovereignty within integration associations (such as the SES) without the actual loss of territories; 2) illegitimate ones with the annexation of the territory, but bloodless (Crimea); 3) to hybrid ones with the occupation of territories, but with the unrecognized use of weapons of Russian Federation (occupation of certain areas of Donetsk and Luhansk regions); 4) finally to the armed, convective ones (open war of the Russian Federation with demands for the elimination of Ukrainian statehood, the creation of pro-Russian formations in the occupied territories of Ukraine).

At this stage, after the failure of the first and second phases of the "special military operation in Ukraine", Russia has no clear project of Ukraine's disintegration. Most importantly, it doesn't know how to keep under its control, due to the resistance of the population, the fierce defense of the Armed Forces and the liberation of Ukraine's occupied territories.

As Russia's disintegration policy toward Ukraine has been pursued since independence, Ukraine has increasingly resisted at all levels, from nation-state consolidation, large-scale civil society opposition to armed resistance during the Russian-Ukrainian war, which further will make it impossible the implementation of any disintegration projects.

Key words: ethno-political integration, disintegration, Russian-Ukrainian war, armed aggression, separatism, occupation.